

TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN ÖĞRENİLMESİ: AKÇAKOCA ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Yıldırım YILDIRIM*

Düzce Üniversitesi Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu,
yildirimyildirim@duzce.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5851-7788

Öz

Uzaktan eğitim, öğrenen ile öğretmenin fiziki olarak yakın olmadıkları, öğretimde dijital araçların kullanıldığı süreci ifade etmektedir. Uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin gözünden bakabilmeyi amaçlayan bu çalışmada mülakat yöntemi kullanılmış ve 11 öğrenci ile görüşme sağlanmıştır. Araştırma sonucunda uzaktan eğitimin ekonomik faydası olduğu fakat verimsiz geçtiği, iletişim eksikliği ile sosyalleşme problemi yaşandığı görülmüştür. Öğrencilerin en çok teknik donanım ve internet erişimi ile ilgili problemler yaşadığı, derslere katılmada zorlandığı, duygu ve düşünceler ile jest-mimiklerin aktarılamadığı ve motive edici bir ortamın oluşmadığı görülmüştür. Öğrencilerin en çok teorik derslerden verim aldıkları, sayısal ve uygulamalı derslerde zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin bireysel çalışma özellikleri ön plana çıkmış, araştırma yapma, sunum hazırlama, internet ve bilgisayar kullanma becerileri artış göstermiştir. Ayrıca öğrenciler sınavlarda süre sıkıntısı yaşadıklarını, sınavların suistimal edildiğini ve bu yüzden çalışan öğrenci ile çalışmayan öğrencinin ayırt edilmesinin zorlaştığını, ölçme-değerlendirmenin sağlıklı yapılamadığını fakat hocaların adil davranma konusunda memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Araştırmadan çıkan bir başka sonuç ise uzaktan eğitimin gelecekte kalıcı bir eğitim yöntemi olarak istenmediği, uzaktan eğitimin yüzyüze eğitimin yerini alamayacağı fakat hibrit eğitim yöntemine sıcak bakıldığıdır. Öğrencilerin sahip olduğu bireysel farklılıkların dikkate alınması, bu farklılıkların uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal durumlarını nasıl etkilediğinin öğrenilmesi uzaktan eğitimde yaşanan zorlukların üstesinden gelinmesinde yardımcı olabilir.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Uzaktan eğitim, Turizm, Öğrenci görüşleri, Akçakoca

LEARNING THE VIEWS OF TOURISM STUDENTS ON DISTANCE EDUCATION: THE CASE OF AKÇAKOCA

Abstract

Distance education refers to the process in which the learner and the teacher are not physically close and digital tools are used in teaching. In this study, which aims to look at the distance education process through the

eyes of students, the interview method was used and 11 students were interviewed. As a result of the research, it was seen that distance education is economically beneficial but inefficient, and that there is a lack of communication and socialization problems. It was observed that students mostly had problems with technical equipment and internet access, had difficulty in participating in the lessons, could not transfer emotions and thoughts, gestures and gestures, and could not create a motivating environment. It was revealed that students were most productive in theoretical courses and had difficulty in numerical and applied courses. During the distance education process, students' individual study characteristics came to the fore, and their skills in conducting research, preparing presentations, and using the internet and computers increased. In addition, students stated that they had time problems in exams, that exams were abused and therefore it was difficult to distinguish between working students and non-working students, that measurement and evaluation could not be done properly, but that they were satisfied with the fair behavior of the professors. Another conclusion from the research is that distance education is not desired as a permanent education method in the future, distance education cannot replace face-to-face education, but hybrid education method is welcomed. Considering the individual differences of students and learning how these differences affect the cognitive and affective states of students in the distance education process can help overcome the difficulties experienced in distance education.

Keywords: Education, Distance education, Tourism, Student opinions, Akçakoca

1. Giriş

Uzaktan eğitim konusu halen araştırılmaya muhtaç, önemli konular arasında yer almaktadır. Dünyanın karşılaştığı felaketler, doğal afetler, savaşlar, iç karışıklıklar veya hava olayları öncelikli olarak eğitim sektörünü etkilemekte, ara verilen eğitim öğrencilerin başarı durumlarını, duygusal gelişimlerini, sosyal ilişkilerini doğrudan etkileyebilmektedir. Ülkelerin insan gücü niteliklerini belirleyen eğitim, onların ekonomik refahlarına katkıda bulunmakta, gelişmiş insan topluluklarından oluşan ülkelerin gelişmişlik düzeyleri de aynı oranda gelişmektedir. Eğitim konusu yalnızca eğitimcilerin ele alması gereken bir konu değildir. Aynı zamanda pazarlamacıların, sosyologların, psikologların, siyasetçilerin de ilgilenmesi gereken bir konu kapsamında değerlendirilmelidir. Çünkü bir toplumu oluşturan bireylerin eğitimleri onların sosyal ve gündelik yaşamlarını etkilemekte, karar almalarını farklılaştırmakta, düşünce biçimlerini yönlendirebilmektedir. İnsanların tüketim alışkanlıkları, marka eğilimleri, oy verme davranışları, sosyal rolleri eğitim ile şekillenmekte ve eğitim yoluyla ülkeler bilinçli, nitelikli insan topluluklarına sahip olabilmektedir. Bu bakımdan eğitim konusu ve son zamanlarda yaşanan koronavirüs pandemisi ile Kahramanmaraş depremleri ile yeniden gündeme gelen uzaktan eğitim kavramı kolektif bir akıl ile tartışılmalı, sürecin en verimli şekilde yönetilebilmesi için farklı disiplinlerden insanların bir araya gelmesi gerekmektedir. Bu çalışma uzaktan eğitim konusuna öğrenciler gözünden yaklaşmakta, onların görüşleri mülakat yöntemi kullanılarak derinlemesine öğrenilmeye çalışılmaktadır.

2. Teorik Çerçeve

Uzaktan eğitim son dönemlerin en önemli ve aynı zamanda en popüler konularından biri haline gelmiştir. Bunun böyle olmasında içinde bulunulan şartların etkisi olduğu yadsınmaz bir gerçektir. Dünyanın küresel olarak yaşadığı koronavirüs salgını ve Türkiye'nin 6 Şubat'ta meydana Kahramanmaraş depremleri uzaktan eğitimin yeniden ele alınması gerektiğini, uzaktan eğitimin, beklenmedik olağanüstü durumlarda toplumların refahını sürdürmeye yarayan bir acil plan eylemi olduğunu bizlere hatırlatmıştır. Bu çalışmada da uzaktan eğitim durumu öğrencilerin gözünden anlaşılmasına çalışılacak, bu eğitimin kalıcı bir eğitim türü olup olmayacağı konusu tartışmaya açılacaktır. Öğrenciler, eğitim hizmetlerinin temel alıcısı konumundadırlar. Bu sebeple hem örgün öğretimin hem de uzaktan veya çevrimiçi eğitimin öğrenci merkezli planlanması, kritik başarı faktörleri arasında gösterilebilir.

Bu çalışmada uzaktan eğitim konusu dokuz ana başlık altında incelenecek ve bu başlıklara ilişkin geniş bir alanyazın taraması sunularak, literatüre dayalı olarak görüşme soruları oluşturulacaktır. İlk başlık öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin genel görüşleridir. İkincisi, uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarının neler olduğudur, üçüncü başlık öğreticinin kalitesi, yetkinlik ve becerileridir, dördüncüsü uzaktan eğitimin öğrenciye olan katkısıdır, beşinci başlık, öğrencilerin Covid-19 sürecindeki mi yoksa şuan yaşanan depremden kaynaklı uzaktan eğitimi daha kolay atlattıkları ve üstesinden geldikleridir, altıncısı okul olarak bu süreci nasıl yönettiğimiz, yedincisi sınav şeklinin ve ölçme-değerlendirme yöntemlerinin adil olup olmadığıdır, sekizinci başlık turizm öğrencisinin uzaktan eğitim alıp alamayacağına ilişkin görüşlerdir ve son başlık ise uzaktan eğitimin kalıcı bir eğitim yöntemi olup olmayacağı yönündeki görüşlerdir.

2.1. Uzaktan Eğitime İlişkin Genel Görüşler

Günümüzün bilgi ekonomisi olarak adlandırılan yapısı ve bilgiye duyulan ihtiyaç uzaktan eğitimi giderek daha zorunlu ve temel bir ihtiyaç konumuna getirmektedir (Gök & Kılıç Çakmak, 2020). Uzaktan eğitim genellikle geleneksel eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkları gidermek ve ona bir çözüm olabilmek için devletler tarafından desteklenen bir eğitim modeli olarak görülmektedir (Genç & Gümrükçüoğlu, 2020). Uzaktan eğitimle ilgili görüşler literatürde farklılık gösterse de bu farklılıkların temel kaynağı uzaktan eğitimi daha önce deneyimleyip deneyimlememek olarak gösterilmektedir. Daha önce uzaktan eğitim deneyimi olanların olmayanlara göre hem teknolojiye hem de uzaktan eğitime karşı daha olumlu tutumlar sergiledikleri görülmüştür (Howell, Williams & Lindsay, 2003). Grenzky ve Maitland (2001)

uzaktan eğitimde görev almış ve ders vermiş olan öğretmenlerin yaklaşık dörtte üçünün (%72'sinin) uzaktan eğitime karşı olumlu düşüncelerinin olduğunu bulmuştur.

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler yüzyüze eğitimin önemini daha iyi anlamışlar, yüzyüze eğitimde ne derece verim elde ettiklerini ve sağladıkları kazanımları fark edebilmişlerdir (Genç & Gümrükçüoğlu, 2020). Uzaktan eğitim bir anlamda “bağımsız çalışma” metodudur. Bunu savunan Wedemeyer uzaktan eğitimde öğrencilerin kendi çalışma disiplinlerine sahip olduğunu, herkesin kendi öğrenme hızında ve kendi çalışma programına göre eğitim gördüğünü söylemektedir. Bireysel çalışmaya vurgu yapan uzaktan eğitim, fırsat eşitsizliğini de yok etmektedir (Kırık, 2014). Uzaktan eğitimin en önemli katkısı mevcut eğitim sistemi dışında kalan, bir nedenden dolayı okuyamamış, yoğun çalışma temposunda olan kişilere de eğitim alma fırsatı sunmasıdır (Koçyiğit & Uşun, 2020).

Yukarıdaki açıklamalar ışığında birinci mülakat sorusu: “Uzaktan eğitim hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur.

2.2. Uzaktan Eğitimin Avantaj ve Dezavantajları

Uzaktan eğitimin bu seviyelere gelmesi dünya üzerinde çeşitli evrelerden geçmesiyle mümkün olabilmiştir. Türkiye’de uzaktan eğitim sürecinin başlaması yaklaşık olarak iki asır gecikse de, konunun tartışmaya açıldığı ve kavram olarak tartışıldığı zamanlardan, teknolojik araçların kullanılarak uzaktan eğitimin verildiği zamanlara ulaşmak bazı gelişim süreci aşamalarının yaşanması sonucu olabilmiştir (Bozkurt, 2017). Muhakkak ki her aşamada bu eğitim sistemi eleştirilmiş, bazı avantaj ve dezavantajlarının olabileceği söylenmiştir.

Uzaktan eğitimle ilgili en belirgin avantajlardan biri maliyetlerin düşürülmesidir (Çetin vd., 2004). Bu maliyetler hem öğrenci açısından hem de kurumlar açısından değerlendirilebilir. Bir yandan kurumlar ekonomik harcamalarını bu yolla azaltmakta, diğer yandan ise maddi durumu elvermeyen, öğrenim görme şansı olmayan kişiler herhangi bir maliyete katlanmaksızın eğitim alabilmektedirler (Altıparmak, Kurt & Kapıdere 2011). Bir diğer avantajı ise kişilerin ekonomik, coğrafi ve kültürel kısıtlamalarından sıyrılarak eğitimde fırsat eşitliği sağlamasıdır (Kırık, 2014: 74; Özbay, 2015: 392). Böylece uzaktan eğitim sayesinde kalıplaşmış yapının dışına çıkılarak esnek, zengin ve etkileşimli bir eğitimi ortamı oluşturulabilmekte, zamana ve mekâna olan bağlılık azalabilmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitim artık örgün eğitimle rekabet edebilecek güce ve imkâna kavuşmuştur (Balaban, 2012). Eğitimde zamandan ve mekândan bağımsızlık eğitimin sürekli ve kesintisiz olmasını sağlamaktadır. Kalabalık sınıf mevcutlarını azaltması, sınıflardaki altyapı problemlerine çözüm

getirmesi, öğretmen ve öğretim üyesi yetersizliğini azaltarak, eğitim verimliliğini artırması uzaktan eğitimin diğer avantajları arasında sayılabilir. Fiziki sınıflarda olmayan öğrenciler, uzaktan eğitimde eğiticinin baskısını üzerlerinde hissetmezler. Bu anlamda uzaktan eğitimi öğrenen merkezli bir eğitim olarak tanımlamak mümkündür (Demir, 2023). Uzaktan eğitimin avantaj sayılabilen özelliklerinden birisi de teknolojik araçlar vasıtasıyla ölçme-değerlendirmenin, öğrenci kıyaslamasının ve durum değerlendirmesinin kolay ve hızlı bir şekilde yapılabilmesi olmasıdır. Ayrıca uzaktan eğitimde kişiye özel dersler verilebilmekte, öğrencinin kendi öğrenme hızına göre program hazırlanabilmektedir (Varol, 2002). Eğitimde sürekliliğin sağlanması, teknoloji becerisinin geliştirilmesi ve eğitimde teknolojinin öneminin anlaşılması, pandemide hastalığın bulaşma riskini önlemesi gibi faydaları da uzaktan eğitimin avantajları arasında sayılabilir (Özdoğan & Berkant, 2020). Uzaktan eğitimin avantajlarının dezavantajlara göre daha fazla olduğu vurgulanmaktadır (Duman, 2020).

Buna karşın uzaktan eğitimin en büyük dezavantajlarından birisi içerik oluşturmadaki eksikliklerdir. Halen daha düz metin ağırlıklı ders notlarının, kitapların ve slayt gösterimlerinin kullanılması, öğrencilerin derste sıkılmasına, uzaktan eğitimin cazip bir eğitim yöntemi olarak pazarlanamamasına neden olmaktadır (Balaban, 2012). Herkesin eşit derecede internet erişimine sahip olmaması, internet erişiminin pahalı olması, cihaz sahipliğindeki orantısızlık, öğrencilerin ve öğretmenlerin teknoloji kullanımındaki eksiklikleri ve yaşanan bağlantı sorunları, teknik altyapının yetersizliği uzaktan eğitimin dezavantajları arasında sayılabilmektedir (Altıparmak, Kurt & Kapıdere 2011). Özellikle sosyo-ekonomik farklılıkları olan öğrencilerin uzaktan eğitimde dezavantaj yaratmaması için öğrencilerin durumunu iyileştirmeye, dijital bölünmeyi engellemeye ve sosyo ekonomik farklılıkların olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır (Yıldırım, 2020). Bunlara ilaveten motivasyon kaybı, iletişim ve etkileşim yetersizliği, anında geri bildirim alamama, bireysel farklılıkların göz ardı edilmesi, asosyallik ve yalnızlık durumu, yapaylık, uzaktan eğitime hazırlıksız olma, ev ortamının uygunsuz oluşu, dikkat dağınıklığı gibi olumsuzluklar uzaktan eğitimin dezavantajları arasında sayılabilmektedir (Özdoğan & Berkant, 2020; Yolcu, 2020; Başaran vd., 2020). Uzaktan eğitimin en önemli dezavantajlarından birisi teknik altyapı ve donanım eksikliğidir. Bu kapsamda öğrencilerin %77,1'i derslere giriş sırasında, %73,7'si sınavlar esnasında teknik problemler yaşadığını ifade etmiştir (Genç & Gümrükçüoğlu, 2020). Yukarıdaki bilgiler ışığında ikinci mülakat sorusu: "Uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları nelerdir?" şeklinde oluşturulmuştur.

2.3. Eğiticinin Kalitesi, Beceri ve Yetkinlikleri

Uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmalarda sıklıkla teknolojinin rolüne vurgu yapılmış, teknolojinin uzaktan eğitim sistemi üzerindeki belirleyiciliği anlatılmaya çalışılmıştır (Kırık, 2014; Özbay, 2015; Bozkurt, 2017). Gerçektende eğitim, yeni iletişim teknolojilerinin etkisiyle çehresini değiştirmekte, dünya genelinde yaygınlık kazanmaya başlamaktadır (Kırık, 2014). Uzaktan eğitimde, öğrenen, öğretene ve öğrenme kaynakları olmak üzere üç önemli unsur bulunmaktadır. Bunların içinde öğretene kalitesi, teknolojik becerisi, yetkinliği öğrenme sürecinin kalitesi üzerinde önemli ölçüde olumlu katkıları bulunmaktadır. Yıldırım (2020) pandemi döneminde öğretmenlerin evlerine çekildiğini ancak büyük çoğunluğunun uzaktan eğitim konusunda bilgi, deneyim ve tecrübesinin olmadığını, zamanı etkin kullanmadığını, donanım ve yazılım eksiklikleri olduğunu, bu yüzden pandemi döneminde verilen eğitimin tam anlamıyla bir uzaktan eğitim sayılamayacağını söylemektedir. Öğretmenlerinde uzaktan eğitim sürecine hazırlanmaları için aslında bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları, acil ve hızlı olarak geçilen bu eğitim sürecine hazır olmadıkları vurgulanmaktadır (Kırmızıgül, 2020; Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021). İlk kez uzaktan eğitimle karşılaşan öğretim elemanlarının içerik hazırlamada ve bu içerikleri yüklemede kaygılı oldukları görülmektedir (Conrad, 2004). Bu anlamda eğitimcilerinde teknoloji kullanım yeterliliği, bilişim teknolojileri konusundaki becerileri uzaktan eğitimin başarısında kritiktir (Can, 2020; König, Jäger-Biela & Glutsch, 2020). Ayrıca eğitimcinin sabırlı, azimli, kararlı, esnek ve yeniliklere açık olması gerekmektedir (Daugherty and Funke, 1998).

Ayrıca öğrenme-öğretme sürecinin verimli geçmesinde en önemli öge öğretmendir. Öğretmenin heyecanı, motivasyonu öğrencinin öğrenmesini ve başarısını pozitif olarak etkilediği bilinmektedir (Abazaoğlu & Aztekin, 2015). Kriz dönemlerinde uygulanan uzaktan eğitimde eğitimcinin mesai saatleri uzamış ve iş yükü artmıştır. Örneğin pandemi döneminde öğretmenlerin mesai saatleri tüm güne yayılmış ve öğretmenlerin normal zamanlardan çok daha fazla çalışması zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Yıldırım, 2020). Bu da uzaktan eğitim sürecinde öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin iş yüklerinin geleneksel eğitime göre daha fazla olduğunu göstermektedir (Conceicao, 2006).

Yukarıdaki bilgiler ışığında üçüncü mülakat sorusu: “Uzaktan eğitim sürecinde ders veren hocaların bilgi, beceri ve yetkinlikleri konusunda neler söyleyebilirsiniz? Hocalar uzaktan eğitimde farklı metotlar ve öğretim teknikleri kullandı mı? şeklinde oluşturulmuştur.

2.4. Uzaktan Eğitimin Öğrenciye Katkıları

Eğitimin temel katkısı, bireyin zihinsel ve fiziksel becerilerinin artmasını, bilgi birikiminin gelişerek bireyin kendini geliştirmesine olanak sağlamasıdır. Bu bakımdan eğitim konusunun ülke politikalarında öncelikli olarak yer olması doğal ve beklenen bir durum olarak görülmektedir (Ünlükahraman, 2011). Şu an pekçok üniversite uzaktan eğitim yoluyla ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimleri vermekte, ayrıca kurs, seminer ve sertifika programları ile öğrencilerin eğitim görmelerini sağlamaktadır (Özbay, 2015). Eğitim aldıkça kişinin değer yargılarının, inançlarının, kültürel özelliklerinin geliştiği, toplum ayak uydurmada daha başarılı olduğu ve içinde yaşadığı toplumsal gerçekliği daha iyi anlamlandırabildiği vurgulanmaktadır (Kırık, 2014). Bu anlamda bireyin hayatı, yaşadığı ve öğrendikleriyle değişikliğe uğramaktadır (Çetin vd., 2004). Uzaktan eğitim ve dijital teknolojiler insanlığın tüm kültürel değerlerini etkilemekte ve değiştirmektedir (Bayrak, Aydemir & Karaman, 2017).

Web tabanlı uzaktan eğitim öğrencilerin teorik bilgi düzeylerine daha fazla katkı sağlarken, mesleki uygulama becerilerine ve genel kültürlerine daha az katkı yapmaktadır (Keskin & Özer Kaya, 2020). Bu bağlamda uzaktan eğitimin uygulamalı bölümlerde daha zorlayıcı ve sıkıntılı olduğu (Kürtüncü & Kurt, 2020; Yolcu, 2020; Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021), öğretmenin öğretici rolünün zayıfladığı, daha çok rehber, kolaylaştırıcı özelliklerinin ön plana çıktığı ve öğrencinin bireysel çalışma, otonomluk ve kendi kendine yetebilme becerilerini kazandığı (Bozkurt, 2020) söylenebilir. Bu sayede öğrenciler uzaktan eğitim içindeki öğrenme süreçlerinde daha aktif olmakta, araştırma ve proje çalışmalarısıyla kendilerini geliştirebilmekte ve kendi öğrenme sürecinden kendileri sorumlu olmaktadır. Uzaktan eğitim bireysel öğrenmeyi teşvik eden bir eğitim yöntemidir (Duman, 2020). Ancak buna rağmen uzaktan eğitimde öğrencilerin başarısızlık oranlarının yüzyüze eğitime göre %10 ila %20 arasında daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bawa, 2016).

Birçok çalışmada uzaktan eğitim öğrenciler tarafından verimsiz olarak algılanmakta (Genç & Gümrükçüoğlu, 2020; Gören vd., 2020), öğrenciye olan katkısının olmadığını savunmaktadır. Bunu gidermek adına kaynakların çeşitliliğinin artırılması ve içeriklerin zenginleştirilmesi, eğitimcilerin de hizmet içi eğitim alması gerekmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim bireysel farklılıkları dikkate almamaktadır. Oysaki her öğrencinin farklı özellikleri, farklı öğrenme hızları ve farklı kapasiteleri vardır. Sahip olunan bilişsel ve duyuşsal farklılıklar öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik merak ve kaygı düzeylerini, tutum ve davranışlarını, akademik başarılarını doğrudan etkileyebilmektedir (Etlioğlu & Tekin, 2020). Tüm bu bireysel farklılıklar öğrenme sürecinde önemli olmasına rağmen uzaktan eğitimde düz bir şekilde konu

anlatımı veya slayt gösterimi yoluyla ders işlendiğinden tüm öğrencilere hitap etmemekte ve öğrencilerin dersi kavramaları zorlaşmaktadır (Başaran vd., 2020). Bu anlamda eğitim-öğretimi planlamak, uygun anlatım tekniklerini benimsemek ve ders materyallerinin seçimi bireysel farklılıkların gözetilmesine katkı sağlayabilir (Gök & Kılıç Çakmak, 2021).

Yukarıdaki bilgiler ışığında mülakatın dördüncü sorusu: “Uzaktan eğitimin size nasıl bir katkısı oldu? Sizin bilgi, beceri ve yetkinliğinize ne yönde bir katkı sağladı?” şeklinde oluşturulmuştur.

2.5. Koronavirüs Sürecinin mi yoksa Depremden Kaynaklı Sürecin mi Daha Kolay Atlatıldığı

Pandemi süreciyle birlikte akademik yazında hızlıca yapılan araştırmalar önemli bazı ipuçları ortaya koymaktadır. Eğitim, uzaktan eğitim, çevrimiçi eğitim gibi başlıklarda yapılan çalışmaların sonuçları ortak eksikliklere dikkati çekmektedir. Örneğin, pandemi döneminde hemşirelik bölümü öğrencileriyle yapılan mülakat neticesinde öğrencilerin hem teorik hem de uygulamalı derslerde zorlandıkları, teknik altyapı sorunları yaşadıkları, okullarının uzayacağını düşündükleri, sınav kaygısı taşıdıkları ve pandeminin getirdiği duygudurumu değişikliklerini yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Kürtüncü & Kurt, 2020). Aynı çalışmada öneri olarak öğrencilere sınav yapmak yerine ödev verilmesinin, teknik altyapının iyileştirilmesinin ve web tabanlı ek uygulamaların kullanılmasının bu süreci atlatmada yardımcı olacağı belirtilmiştir. Pandemi döneminde geçilen uzaktan eğitim “acil uzaktan öğretim” olarak tanımlanmakta ve uzaktan eğitimle çevrimiçi eğitim arasında bazı farkları olduğu savunulmaktadır. Ayrıca eğitim yerine öğretim ifadesinin kullanılması ise acil geçilen bu eğitimin daha çok öğretmenlerin sorumluluğunda olmasından kaynaklanmaktadır (Gören vd., 2020; Bozkurt & Sharma, 2020; Şen Akbulut, 2020; Yıldız & Kartal, 2020). Pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimde öğretmenlerinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları, yerli ve güvenilir canlı ders yazılımına ihtiyacın olduğu ve öğrencilerin derse devamlarının bir sorun olduğu ortaya çıkmıştır (Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021). Hem pandemi hem de depremden kaynaklı uygulamaya konulan uzaktan eğitim alışılmadık bir yöntem olduğundan yadırganmış, okuldaki yüzyüze eğitimin yerini tutmadığından dolayı adaptasyon sorunu ortaya çıkmıştır (Başaran vd., 2020).

Uzaktan eğitim konusunda deneyimi olan, teknoloji entegrasyonuna önem veren ve basit anlamda eğitimde teknolojiyi kullanan öğretmenlerin ve yüzyüze eğitimle uzaktan eğitimin harmanlandığı hibrit eğitimi deneyimleyen öğretmenlerin bu süreci daha kolay atlattığı ve sürece daha çabuk adapte olduğu belirtilmektedir (Yıldırım, 2020). Aynı durumun öğrenciler içinde geçerli olduğu söylenebilir. Uzaktan eğitimi ilk kez deneyimleyen öğrencilerin

hazırbulunuşluk durumlarının yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır (Yolcu, 2020). Daha önce bu konuda bilgisi, tecrübesi ve deneyimi olan öğrencilerin ise süreci başarıyla atlattıkları ve daha kolay üstesinden geldikleri anlaşılmaktadır. Bu durumda uzaktan eğitimi önceden deneyimlemiş olmak, uzaktan eğitime olan güveni ve inancı arttırmaktadır (Koloğlu, Kantar & Doğan, 2016; Horzum, Albayrak & Ayvaz, 2012).

Yukarıdaki bilgiler ışığında mülakatın beşinci sorusu: “Uzaktan eğitim sürecinde en çok koronavirüs döneminde mi zorlandınız yoksa depremden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde mi? Virüsü ve depremi kıyasladığınızda uzaktan eğitim süreci hakkında nasıl bir değerlendirme yaparsınız?” şeklinde oluşturulmuştur.

2.6. Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Olarak Süreci Nasıl Yönettiğimiz

Uzaktan eğitim sürecinde Düzce Üniversitesi genelinde ve Akçakoca özelinde yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yükseköğretim düzeyinde yapılacak çalışmalar, sonuçları itibariyle önemli ve kıymetlidir çünkü pandemi ve deprem gibi olağanüstü, beklenmedik durumlarda nasıl davranılacağına bilinmesine katkı sağlayabilir. Normal koşullara döndüğünde ise akademik çalışmaların sonuçlarından ve elde edilen deneyimlerden yararlanılabilir. Uzaktan eğitimin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi üniversitelere göre ve kullanılan eğitim platformlarına göre değişiklik gösterebilmektedir (Herand & Hatipoğlu, 2014; Duman, 2020). Her eğitim yönteminin ve kullanılan platformun kendine ait özellikleri vardır ve sadece bir yöntemin tüm öğrenciler için her şartta uygun olduğunu söylemek doğru olmaz (Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021). Derslerin senkron veya asenkron olması, her üniversitenin kendi uzaktan eğitim programının olması, bu programların mobil cihazlara uyumluluğu ve farklı ders materyallerinin paylaşımına açık olması gibi unsurlar uzaktan eğitim sürecinin başarısını etkilemektedir.

Uzaktan eğitimde iletişim her ne kadar yüzyüze eğitimdeki gibi olmasa da öğrenciler öğretim elemanlarıyla WhatsApp, e-mail ve telefon yoluyla iletişim kurabilmekte, herhangi bir iletişim sorunu yaşamamaktadırlar (Duman, 2020).

Yukarıdaki bilgiler ışığında mülakatın altıncı sorusu: “Bizleri okul olarak değerlendirdiğinizde neler söyleyebilirsiniz? Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu olarak uzaktan eğitim sürecini nasıl yönettik?” şeklinde oluşturulmuştur.

2.7. Sınav Şekilleri ile Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerinin Adil Olarak Algılanması

Uzaktan eğitim sürecinde sınavların yapılış şekillerine bazen şüpheyle yaklaşıldığı, güvenilir bulunmadığı ve sınav yerine ödev verilmesinin daha uygun olacağı savunulduğu görülmektedir (Kürtüncü & Kurt, 2020). İlahiyat fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada sınavların hakkaniyetli olduğunu savunan öğrencilerin oranı %24,6'dır. Bu düşük oran, öğrencilerin uzaktan eğitimde ölçme-değerlendirmenin uygun yapılmadığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır (Genç & Gümrükçüoğlu, 2020).

Uzaktan eğitimle ilgili sıkıntılar eğitici kaynaklı, öğrenci kaynaklı, sistem/teknik kaynaklı ve idari/yönetimsel kaynaklı olabilmektedir (Bilgiç & Tüzün, 2015). Bu sorunlar kaynağına bağlı olarak uzaktan eğitimde ölçme-değerlendirme yöntemlerini, öğrenci kıyaslamasını ve not verme şekillerini etkileyebilmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında mülakatın yedinci sorusu: “Uzaktan eğitim sürecinde sınav şekli ve ölçme-değerlendirme yöntemlerinin adilliği konusunda neler söylersiniz?” şeklinde oluşturulmuştur.

2.8. Turizm Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Almasındaki Avantaj ve Dezavantajlar

Uzaktan eğitimin her yaş ve her eğitim seviyesi için uygun olduğunu iddia eden çalışmalar bulunmakla birlikte (Kırık, 2014: 74; Özbay, 2015: 380), bu eğitim yönteminin hem üniversiteler hem de kamu kurumları ve özel işletmeler tarafından kullanıldığı belirtilmektedir (Herand & Hatipoğlu, 2014). Derslerde öğreticinin alışılmış soru-cevap ile anlatım tekniğini kullanması her ne kadar öğrenciler tarafından anlayışla karşılanırsa da sıkıcı ve verimsiz bulunmakta, öğrencilerin dikkat ve motivasyon kaybı yaşamasına neden olmaktadır. Ayrıca uzaktan eğitimde öğretici beden dilini, ses tonunu, vurgusunu, anlatımını etkili olarak karşı tarafa aktaramamakta, dersler yüzyüze eğitimdeki gibi etkili olamamaktadır (Duman, 2020). Senkron olarak işlenen derslerde bile yüzyüze eğitimdeki gibi iletişim olmadığı belirtilmektedir (Akkuş & Acar, 2017; Öztaş & Kılıç, 2017). Öğrenci ile öğretmen arasındaki bu etkileşim ve iletişim eksikliği öğrencilerin derse olan ilgilerini azaltmaktadır. Öğrenciler derse çok az katılım sağlamaktadır (Birişçi, 2013). Buna karşın öğretmenlerde uzaktan eğitimde öğrenci motivasyonunu sağlamanın zor olduğunu, öğrencilerle duygusal bağ kuramadıklarını, buna yönelik araçların sınırlı olduğunu belirtmektedir (Doğan & Paydar, 2019). Yüzyüze eğitimde duygular, düşünceler, jest ve mimikler daha iyi anlaşılabilir, göz teması kurulmakta ve daha motive edici bir ortam oluşmaktadır. Oysaki uzaktan eğitimde öğretici derse ilgiyi arttırmak ve motive etmek için daha çok çaba harcaması ve daha çok uğraşması gerekmektedir. Ayrıca

bağımsız çalışma kabiliyeti gelişmemiş, öğrenme sorumluluğunu alamayan öğrenciler uzaktan eğitimde başarısız olabilmektedir (Gürer, Tekinarslan ve Yavuzalp, 2016). Oysaki turizm yüzyüze etkileşimi ve iletişimi gerektiren, insan merkezli bir hizmet şeklidir. Turizm eğitimi alan öğrencilerin diksiyon, konuşma, hitap şekli, kullanılan kelime ve sözcükler gibi bazı önemli kazanımlar elde etmesi gerekmektedir. Uzaktan eğitimde yaşanan iletişim eksikliği, jest-mimik ve duyguların yeterli düzeyde aktarılamaması turizm öğrencileri için birer dezavantaj oluşturabilmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında mülakatın sekizinci sorusu: “Turizm eğitimi alan bir öğrencinin uzaktan eğitim almasını nasıl karşılıyorsunuz? Size göre turizm eğitimi alan bir öğrenci uzaktan eğitim alabilir mi, almasında bir sakınca var mıdır?” şeklinde oluşturulmuştur.

2.9. Uzaktan Eğitimin Kalıcılığı

İnsanoğlunun sık sık felaketlerle karşılaşması, salgın hastalıklarla mücadele etmesi, onu bu tür olumsuzluklarla beraber yaşamayı öğrenmeye mecbur bırakmış, yüzyüze eğitimin sürdürülemez olduğuna ve uzaktan eğitimin devamlılığına işaret edilmiştir (Başaran vd., 2020). Ayrıca işgücü niteliklerinin farklılaşması, yeni bilgi arayışı, yaşam boyu öğrenme arzusu kişileri uzaktan eğitime yönlendirmektedir. İnsanların kendi meslek alanları dışında da bilgi edinmek ve buna yönelik eğitim almak istemesi, eğitimde ucuz, etkin ve kolay yollar arayışına girmeye zorlamaktadır (Yolcu, 2020). Bu bakımdan uzaktan eğitim üniversiteler kadar işletmeler tarafından da kullanılmaya başlanmış, şirket içi her kademedeki eğitim önemli ve gerekli görülmüştür. Buna yönelik büyük bütçelerin ayrıldığı işletmelerde uzaktan eğitimin kalıcı olmasına büyük katkılar sağlamaktadır (Herand & Hatipoğlu, 2014).

Öğrenciler uzaktan eğitimi ilginç, modern, etkileşimli, heyecan verici ve değişik bulsalar da yüzyüze eğitimin yerini dolduramadığını, kendilerini dezavantajlı hissettikleri ve uygulamalı dersler için uygun olmadığını söylemektedirler (Reime vd., 2008; Kedraka & Kaltsidis, 2020). Eğer bir tercihleri olsaydı öğrencilerin bu tercihlerini ilk olarak yüzyüze eğitimden yana kullanacakları belirtilmektedir (Kalelioğlu, Atan & Çetin, 2016). Başka bir çalışmada da benzer bir sonuç ortaya çıkmış, salgın geçtikten sonra normal koşullara döndüğünde öğrencilerin uzaktan eğitim almaya devam etmek istemedikleri görülmüştür (Yolcu, 2020). Uluslararası çalışmalarda da öğrencilerin uzaktan eğitim yerine yüzyüze eğitimi tercih edecekleri ortaya çıkmıştır (Patricia, 2020; Sindiani vd., 2020). Bir devlet üniversitesinde öğrenim gören İlköğretim matematik, fen bilgisi ve sınıf öğretmeni adaylarıyla gerçekleştirilen çalışmada da öğretmen adaylarının gelecekte çevrim içi uzaktan eğitim verme konusunda isteksiz oldukları, kendilerini yeterli görmedikleri ve çevrim içi derslerin eğitimin geleceği

olduğuna inanmadıkları ortaya çıkmıştır (Karatepe, Küçükgençay & Peker, 2020). Öğretmenler de uzaktan eğitimi tam ve yeterli bir öğretim yöntemi olarak değil olağanüstü koşullarda eğitimi sürdürmeye yarayan bir araç olarak görmektedir.

Turizm öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada uzaktan eğitimin bir fırsat olduğu, ekonomik açıdan birçok olumlu yanının olduğu fakat tüm derslerin uzaktan eğitim şeklinde olmaması gerektiği ortaya çıkmıştır (Olçay & Döş, 2016). Tuncer ve Bahadır'ın (2017) yaptıkları çalışmada da öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin olumsuz görüşlerinin olduğu ve uzaktan eğitimin öğrenciyi ezbere ittiği ifade edilmiştir. Keskin ve Özer Kaya (2020) ise uzaktan eğitimin yüzyüze eğitim kadar etkili olmadığını ancak yüzyüze eğitime alternatif bir eğitim yöntemi olarak kabul edilebileceğini söylemektedir. Başka bir çalışmada da web tabanlı uzaktan eğitimin yaygınlaşmasının gerekli olmadığı ve toplum için yararlı olmayacağı ortaya çıkmıştır (Keskin & Özer Kaya, 2020). Uzaktan eğitimin gelişimi ülkelere ve ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre değişebilmektedir. Örneğin gelişmiş ülkelerde uzaktan eğitimde beklenen verim alınamamış ve öğrenciler gelişmiş ülkelerin öğrencilerine göre daha yoğun sorun ve problemlerle karşılaşmıştır (Adnan & Anwar, 2020). Türkiye ve Çin karşılaştırmasının yapıldığı bir çalışmada her iki ülkenin de benzer uzaktan eğitim faaliyetlerini uyguladığı bulunmuştur (Yaman, 2021).

Yukarıdaki bilgiler ışığında mülakatın dokuzuncu ve son sorusu: “Uzaktan eğitimin geleceği hakkında neler düşünüyorsunuz? Size göre uzaktan eğitim gelecekte kalıcı bir eğitim yöntemi olmalı mı?” şeklinde oluşturulmuştur.

3. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan mülakat (görüşme) yöntemi kullanılmıştır. Görüşme kapsamında cevaplayıcılara dokuz adet açık uçlu soru sorulmuş olup, katılımcıların uzaktan eğitime ilişkin görüşleri derinlemesine öğrenilmeye çalışılmıştır. Bu mülakatlar sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitim sisteminden memnun olup olmadıkları, avantaj ve dezavantajları, okul olarak uzaktan eğitim sistemindeki durumumuz hakkındaki görüşleri, hocaların not değerlendirme sistemlerine ilişkin değerlendirmeleri ve turizm öğrencisinin uzaktan eğitimle eğitim almasında bir sakınca olup olmadığı gibi konularda gerçek ve samimi görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Soruların oluşturulmasında “uzaktan eğitimle ilgili daha önce yapılmış ve nitel yöntem kullanılmış makalelerden” yararlanılmıştır. Mülakat esnasında sorulan sorular aşağıdaki gibidir.

1. Uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsun? Bu eğitim yöntemi için fikirlerin neler?

2. Uzaktan eğitimin faydaları/avantajlar ve zararları/dezavantajları hakkında ne düşünüyorsun?
3. Ders veren hocalarınızın uzaktan eğitim verme konusundaki yetkinlikleri, becerileri, bu işin üstesinden gelme konusundaki durumları hakkında ne düşünüyorsun? Ders veren hocalar yüzyüze eğitimdeymiş gibi mi ders işliyorlar yoksa uzaktan eğitimde uyguladıkları farklı yöntemler, farklı metotlar var mı?
4. Uzaktan eğitimin senin bilgi, beceri ve yetkinliklerine nasıl katkısı oldu? Yüzyüze eğitimden farklı olarak uzaktan eğitim senin gelişimine ve turizmle ilgili bilgi ve beceri kazanmana nasıl katkı sağladı? Dersler bazında değerlendirdiğinde uzaktan eğitimin nasıl katkısı oldu?
5. Covid-19 sürecini yaşadınız mı? Şu an ki depremden kaynaklı mecburi uzaktan eğitimle kıyasladığında hangi süreci kendi açımdan daha üstesinden gelinebilir buluyorsun?
6. Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu olarak okul bazında değerlendirseydin eğer bu uzaktan eğitim süreciyle ilgili neler söyleyebilirdin (hocaların sistemi kullanabilmesi, öğrenci işlerine ulaşabilme, belge gönderebilme, hocalara mail atma ve onlardan yanıt gelmesi vb.) Sıkıntılı gördüğün ve memnun olduğun şeyler neler. Okul olarak başarılı olabildik mi ve bunun üstesinden gelebildik mi?
7. Uzaktan eğitimde hocaların sınav şeklini, sınavları değerlendirme şeklini ve not ölçüm yöntemlerini nasıl değerlendirirsin?
8. Turizm okuyan bir öğrencinin uzaktan eğitim almasını nasıl karşılıyorsun? Sence diğer uygulamalı bölümler için geçerli olan sıkıntılar turizm öğrencisi içinde geçerli mi?
9. Uzaktan eğitim sence kalıcı bir eğitim yöntemi olmalı mı? Bu konuda ne düşünüyorsun?

4. Bulgular

Katılımcılara ait bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Katılımcıların mülakata dahil edilmesi onların müsaitlik durumlarına, çalışıp çalışmadıklarına ve mesai durumlarına göre belirlenmiştir. Gizlilik esasına göre yapılan mülakatlarda öğrencilerin adı ve soyadları yazılmamıştır. Mülakata katılan öğrencilere “katılımcı” anlamına gelen K kısaltması verilmiş ve numaralandırma karışık biçimde yapılmıştır. 10 öğrencinin katıldığı mülakat sonuçları özet olarak sunulmuş olup, öne çıkan cümlelere örnek olması bakımından bu raporda yer verilmiştir. Öğrencilerin ağırlıklı olarak üçüncü sınıftan olması üçüncü sınıfların kalabalık bir mevcuda sahip olması ve diğer sınıflardan öğrencilere ulaşılamamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 1. Mülakata Katılan Kişilere Ait Betimleyici Veriler

Katılımcının Adı Soyadı	Yaşı	Cinsiyeti	Sınıfı	Mülakat zamanı	Mülakat süresi
K1	22	Erkek	3.sınıf	30.05.2023	19.00-19.37
K2	20	Erkek	3.sınıf	30.05.2023	19.39-20.10
K3	22	Erkek	3.sınıf	30.05.2023	20.15-20.32
K4	22	Kadın	3.sınıf	30.05.2023	20.35-21.07
K5	25	Erkek	4.sınıf	31.05.2023	12.32-1303
K6	35	Kadın	4.sınıf	01.06.2023	19.05-19.27
K7	22	Kadın	3.sınıf	01.06.2023	19.28-20.00
K8	37	Kadın	4.sınıf	01.06.2023	20.01-20.30
K9	22	Kadın	3.sınıf	01.06.2023	20.34-20.59
K10	22	Erkek	3.sınıf	09.06.2023	18.47-19.07
K11	23	Erkek	2.sınıf	09.06.2023	19.15-19.35

Birinci soru “uzaktan eğitim hakkında öğrencilerin ne düşündükleri ve kendilerine bir fayda sağlayıp sağlamadığını öğrenmeye yöneliktir”. Bu soruya verilen cevaplar bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun (8 kişi) uzaktan eğitimin faydalı ancak verimli olmadıklarını düşündükleridir. Ekonomik açıdan ve zaman tasarrufu sağlaması bakımından uzaktan eğitimi faydalı bulmaktalar fakat hoca-öğrenci etkileşiminin olmaması, uzaktan eğitimin yüzyüze eğitime göre daha rahat olması, yaşanan sistemsel ve teknik aksaklıklar, öğrencilerin aktif katılım sağlamaması gibi durumlardan ötürü öğrenciler bu eğitim sisteminin verimli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Sadece 1 kişi faydalı olmadığını düşünürken, 1 kişi de verimli olduğunu düşünmektedir. Bu soruya ilişkin öğrenci görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1. İyi yönü de var kötü yönü de var. Ekonomik açıdan faydalı ve yararlı olduğunu düşünüyorum. Yüzyüze eğitimin yerini tutmuyor.

K2. Uzaktan eğitimin dezavantajının daha çok olduğunu düşünüyorum. Katılım yönünden uzaktan eğitim dezavantajlı. Öğrenciler yüzyüze eğitimde olduğu kadar bağlı değiller derse. Yüzyüze eğitim her ne kadar masraflı olsa da buna değer. Uzaktan eğitimin çok verimli geçtiğini söyleyemem. Uzaktan eğitimde öğrenciler devamsızlık konusunda daha istekli. Hemen bir işleri çıkınca katılmıyorlar ya da sonradan açıp dinlemiyorlar.

K7. Yüzyüze kadar verimli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü aktif katılım sağlamıyor öğrenciler. Kopmalar oluyor, sistem gidiyor, derse olan şevkimiz azalıyor.

İkinci soru “uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajlarının neler olduğunu” öğrenmeye yöneliktir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde avantajları arasında, zaman tasarrufu sağlaması, ekonomik açıdan yararlı olması, derse katılımın daha kolay olması, sonradan ses kayıtlarının dinlenebiliyor olması, bütün hocaların not yüklemek zorunda olması ve notlara erişimin mümkün olması sayılabilir. Uzaktan eğitimin dezavantajları ise hoca-öğrenci iletişiminin olmaması, ders anlatımı esnasında kullanılan jest, mimik, ses tonu ve vurgulamaların anlaşılması, uzaktan eğitimin sosyalleşmeyi engellemesi, bağlantı sorunu olması ve teknik aksaklıklar, öğrencilerin dersteymiş gibi görünmeleri ancak dersi

dinlememeleri, sınavları suistimal etmesi, çalışan öğrenciyle çalışmayan öğrenciyi hocaların ayıramaması şeklinde özetlenebilir. Bu soruya ilişkin bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

K2. Uzaktan eğitimde mesafelerin önemi kayboluyor. Ancak yüzyüze eğitimde jestler, mimikler, ses tonu çok daha kolay ve rahat görünüyor ve bu durumun derse etkisi oluyor. Beden dili hem iletişimde hem de ders anlatımında çok önemli.

K5. İmkânı olmayan insanlara faydalı olduğunu düşünüyorum ancak yüzyüze eğitim kadar etkili değil diye düşünüyorum. Yüzyüze eğitimde insanlar daha disiplinli davranabiliyor. Öğrenciler derse girmiş görünüyor ancak dersi dinlemiyorlar. Öğrencilerin mail gönderme, mail yazma, internet üzerinden ders işleme ve prosedüre uygun davranma yaklaşımları gelişti.

K6. Maddi katkısı çok fazla ve zamandan tasarruf sağlıyor. Bağlantı sorunu oluyor, derse adapte olamama, İngilizce derslerinde zorlanıyorum. Hoca Classroom'dan süreli ödev veriyor ve onları yetiştirmekte zorlanıyorum. Uzaktan eğitimde öğrenciler ilgisiz gibi görünüyor. Öğrenciler bazen bırakıp gidebiliyor bilgisayarı

K7. Okulda olmadığımız için maddi katkısı var. Harcamalarımız azaldı. Uzaktan eğitimde çalışabilme şansımız var. Dersler verimli geçmiyor, arkadaşlar sisteme giriyor ama dinlemiyor. Ders anlatımları moda mod olduğu için öğrenciyi derste tutmak zorlaşabiliyor.

Üçüncü soruda öğrencilerin dersleri veren hocaları değerlendirmeleri istenmiş, hocaların uzaktan eğitim sistemindeki bilgi, beceri ve yetkinlikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Ayrıca hocaların uzaktan eğitimde farklı bir öğretim metodu kullanıp kullanmadıkları, nasıl ders anlattıkları da sorularak öğrencilerin görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Genel bir değerlendirme yapıldığında ise her ne kadar yüzyüze eğitimin yerini tutmasa da uzaktan eğitimde de hocaların elinden geleni yaptıkları, derse öğrenciyi çekmek için slayt, video gösterimi, resim paylaşımı gibi uygulamalar gerçekleştirdikleri, ses tonlarını ayarladıkları belirlenmiştir. Koronavirüs dönemine göre hocaların uzaktan eğitimde daha becerikli, daha yetkin ve uzaktan eğitim sistemine daha adapte olmuş oldukları öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Yaşanan aksaklıkların hocalardan değil sistemden kaynaklandığı söylenmiştir. Bu soruya verilen öğrenci cevapları aşağıdaki gibidir.

K1. Koronavirüse sürecine göre daha rahat bir ortamda ders işliyoruz. Covid döneminde hocalar bazen ders açamıyordu, sistem bizi dışarı atıyordu, hocaların sesi bize gelmiyordu. Bazen hocaların üçüncü haftadan itibaren ders işlediğini biliyorum. Ders açmayı bilemeyen ve bu konuda tecrübe sahibi olmayan hocalarımız vardı. Hocalar YouTube dan video açarak izlememizi sağlıyordu.

K5. Genel olarak hocalar iyiydi. Yaşanan aksaklıklar temel olarak sistemsel ve teknikti. Yüzyüze eğitimde hocaların kullandığı metotlar uzaktan eğitime göre daha etkili ve insanı heveslendirici bir özellikte. Ama buna rağmen hocalarımız uzaktan eğitimde de farklı metotlar kullandı.

K9. Gerçekten dersini aldığım tüm hocalarım süreci iyi yönetti. Bütün hocalar elinden geldiğinin fazlasını yapmaya çalıştı. Uzaktan eğitimde ders alsak ta sanki yüz yüzedeymiş gibi hissettiriyorlar. Bu hocalardan kaynaklı olumlu bir durum. Bize de soru soruyorlar, iletişimi sürdürüyorlar. Bazı hocalar dersi okuyup geçerken bazı hocalar videoda açıyor, kitaplardan alıntıda yapabiliyorlar, resimde gösteriliyor.

Dördüncü soruda “uzaktan eğitimin öğrencinin bilgi ve becerisine nasıl katkı sağladığı, yüzyüze eğitimden farklı olarak uzaktan eğitimin öğrencinin turizmle ilgili bilgi edinmesine ve

beceri ile yetkinlik kazanmasına nasıl etki ettiği” öğrenilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencinin dersler bazında uzaktan eğitimi değerlendirmesi de istenmiştir. Bu kapsamda verilen cevaplar bütün olarak incelendiğinde öğrencilerin araştırma yapma, anlık olarak internetten doğru bilgiye ulaşma, kaynak tarama becerilerinin geliştiği, bilgi düzeyinin arttığı, sorumluluk duygularının geliştiği ve internet ile bilgisayar kullanım becerilerinin arttığı gözlemlenmiştir. Dersler bazında değerlendirildiğinde ise sayısal derslerde sözel derslere göre daha çok zorlandıkları, daha az bilgi edindikleri anlaşılmıştır. Bu derslerin sayısal olması, daha çok tahta kullanımına ihtiyaç duyulması gibi sebeplerden dolayı uygulamalı olmasında fayda olacağını belirtmişlerdir. Bu soruya ilişkin öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

K1. Hocaların sorduğu sorulara anlık olarak araştırma yapıp cevap verme şansım oldu. Böylece daha doğru ve daha mantıklı yanıtlar vermemizi sağladı. İnternette sörf hızım gelişti. Araştırma yeteneğim arttı diyebilirim. Sınıfta olsaydık hocanın sorduğu soruya “bilmiyorum” deyip geçerdim. Mail atıp mail gönderme, uzaktan eğitim sistemini kullanma, uzaktan eğitimde el kaldırma simgesini kullanma gibi becerilerim arttı. Yönetim ve pazarlama dersleri uzaktan eğitimde verimliydi fakat muhasebe ve matematik gibi tahtaya yazılan derslerde çok zorlandım.

K4. Mikrofon kullanmayı bilmezdim ve mikrofon kullanma ve konuşma konusunda çekincelerim vardı. 23 nisanı mikrofon verseler şiir okuyamazdım. Ama uzaktan eğitim sayesinde konuşma becerim gelişti, mikrofon kullanabilmeyi öğrendim. Ayrıca ekran paylaşımı yapabileme, slayt paylaşabilme becerisi kazandım. Hem kendime özgüvenim arttı hem de bilgisayar konusunda becerilerim arttı. Telefonumuz defterimiz oldu. Uzaktan eğitimin bana katkısı oldu. Sayısal derslerde sözel olanlara göre daha çok zorlandım. Çünkü işlem gerektiriyordu ve benim elimde kâğıt kalem olması gerekiyordu. Kaynak taraması nasıl yapılır, araştırma nasıl yapılır bilmiyordum. İnternette önüme çıkan ilk kaynağı doğru zannemişim ama bu süreçte araştırma nasıl yapılır onu öğrendim.

K6. Sorumluluk duygum gelişti. Derslerime daha çok dikkat ediyorum. Uzaktan eğitimde hocalar daha sıkı bu yüzden önceden derslerime çalışıyorum. Aynı zamanda bilgisayar ve internet kullanım becerilerim değişti. Dil dersleri ile turizm dersleri bana çok şey kattı ve uzaktan eğitimle bu dersler hakkında daha fazla bilgim oldu. Derslerin bana katkısı derslere duyduğum ilgiye göre değişmektedir.

Beşinci soruda öğrencilerin Covid-19 sürecini yaşayıp yaşamadıkları, o süreçte öğrenci olup olmadıkları öğrenilmeye çalışılmıştır. Koronavirüs sürecini şimdiki depremden dolayı zorunlu olarak geçilen uzaktan eğitim süreciyle karşılaştırılması istenmiş ve hangisinin daha üstesinden gelinebilir olduğunu, hangi dönemde daha çok zorlandığı öğrenilmeye çalışılmıştır. Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin neredeyse tamamı salgın döneminin daha zor olduğunu, daha acemi olduklarını, salgın dönemindeki uzaktan eğitimde ilk kez karşılaştıkları için bilgi, beceri ve yetkinlik anlamında daha az verim aldıklarını söylemişlerdir. Ayrıca öğrencilerin hepsi salgın döneminde birinci sınıfta olduklarını, okula yeni başlıyor olmanın heyecanı ile okuldan uzak kalmanın onları şaşırttığını, üzdüğünü ve bu durumun üstesinden gelemediklerini belirtmişlerdir. Okulu, hocaları ve arkadaşları yeni tanıyor olmalarından dolayı kimse ile bağlantı kuramadıklarını, kimseden yardım alamadıklarını söylediler. Ek olarak o

sürecin içinde ölüm ve hasta olma korkusunun da olduğunu, bu korkunun onları derslere adapte olma konusunda zorladığını söylediler. Öğrencilerin bu soruya ilişkin yanıtları şu şekildedir:

K1. Covid-19 süreci acemilik dönemimizdi. Depremle birlikte gelen online eğitimde ustalaştık diyebilirim. Hızlı hareket edebilme kabiliyetim arttı. Sorunlara çözüm bulabilme hızım arttı ve tepki verme sürem kısaldı.

K3. Evet yaşadım. 1.sınıftaydım o zamanlar. O zamanlar daha zordu ama şimdi uzaktan eğitim daha kolay ve hocaları daha iyi tanıyorum ve sistemi de iyi tanıdım. Ne zaman not alınır, dersler nereden dinlenir, kayıtlar nasıl izlenir hepsini biliyorum. Daha önce mail atmış biri değildim ama şimdi mail atmayı öğrendim. Slayt düzenleme, not yükleme ve sunum yapma konusunda daha beceri kattığını düşünüyorum.

K8. Öğrenci değildim ve çalışıyordum. Covid döneminde daha çok zorlanmış olabileceklerini düşünüyorum. Psikolojik korkuları eğitime adapte olmalarını zorlaştırmıştır. Hayatımız tehlikede idi. Covid daha yaygın ve küreseldi. Deprem daha bölgesel. Acemiydik usta olduk.

Mülakatın altıncı sorusu okulu dikkate alarak sorulmuş bir sorudur. Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu olarak bu sürecin üstesinden gelip gelemediğimizi öğrenmek istedik. Öğrencilerin okulu bir bütün olarak düşündüklerinde bu süreçte başarılı olup olmadığımızı, eğer başarılı değilsek hangi alanlarda başarılı olamadığımızı sorduk. Verilen cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde okulun depremden kaynaklı uzaktan eğitim sürecini başarılı yürüttüğü, iletişim anlamında herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirttiler. Ayrıca bu soruya öğrencilerin diğer üniversitelerde okuyan arkadaşlarını örnek vererek cevap verdikleri görülmektedir. Diğer üniversitelerde okuyan öğrenci arkadaşlarının çok sorun yaşadıklarını, bizim öğrencilerimize birçok konuda dert yandıklarını belirttiler. Kıyaslama yaparak bizim okulun süreci yönetmede, hocaların maillere cevap vermeleri hususunda, ders anlatma, not yükleme ve sınav konularında oldukça başarılı bir süreç yönettiğimizi ifade ettiler. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir:

K1. Başka üniversitelerde okuyan arkadaşlarım var. Oralarda çok daha sıkıntılı süreçlerin yaşandığını biliyorum. Ama bizim okulda iletişim anlamında sıkıntı yaşamadım.

K3. Çoğu üniversitelerde çok daha fazla sorun olabiliyor. Yakın arkadaşlarım var, oralarda sınava girme konusunda zorluklar yaşıyor. Hocalar bu konuda taviz vermediler ve hızlı geri dönüşler aldım. Ders materyalleri hafta hafta yükleniyor.

K7. Bazen bazı hocalarımızın maillere geç dönüş yapıldığını söyleyebilirim. Öğrenci işlerine ulaşmakta zorlandık. Fakat sınav sistemi, derslerin işlenmesi, yoklama alma gibi konularda süreç iyi işletildi. Sadece hocaların ders anlatımları belki değişebilir. Yüzyüze eğitimde olduğu kadar tat vermiyor. Ama genel olarak okul bu süreci yönetmede başarılıydı.

K8. Kesinlikle başarılı bir süreç yönetildi. Ben bu kadar olacağını düşünmemiştim. Önceden bu üniversite daha gerideydi. Şimdilerde her şeyin daha ileride olduğunu farkettim. Şimdi hocalara mail attığımızda derhal geri dönüyorlar gerektiğinde arıyorlar. Çözüm odaklı bir davranış var. Uzaktan eğitim olsa bile ders anlatımı güzel, bizi tanıyorlar ve bize yaklaşımları yakın.

K9. Genel olarak üstesinden gelindi ve başarılıydı. Öğrenci işlerine ulaşmak her zamanki gibi zordu. Bazı sistemsel sıkıntılar vardı ama bu okulun değil üniversitenin bir sorunu bence.

Mülakatın yedinci sorusu Akçakoca Turizmde görev yapan öğretim üyelerinin ve öğretim elemanlarının sınav şeklinin, sorularının ve değerlendirmelerinin adil olup olmadığı

yönündedir. Öğrencilere hocaların sınav şeklini, sordukları soruları ve sınavları değerlendirme şekillerini kendilerince yorumlamalarını istedik, bu konuda herhangi bir adaletsiz durumun yaşanıp yaşanmadığını öğrenmek istedik. Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin büyük çoğunluğu sınavları adil olarak değerlendirmekte, test yapıldığı için herhangi bir olumsuz durumun yaşanmadığını belirtmekte ve bekledikleri notu aldıklarını söylemektedir. Ancak bu görüşmeden çıkan önemli bir sonuç, uzaktan eğitimde yapılan sınavlarda “sorulara geri dönememeleri” ve “sürenin bazen yetersiz kalması” yönündedir. Öğrenciler uzaktan eğitimde yapılan sınavlarda “sorulara geri dönüş yapmak istemekte”, sistemde olan “öğrenci sorular arasında ileri-geri yönlü hareket edebilir” seçeneğini hocaların kullanması gerektiğini düşünmektedir. Bu konudaki görüşler şu şekildedir:

K3. Uzaktan eğitimde sıklıkla test yapıldığı için değerlendirmenin daha adil olduğunu düşünüyorum. Uzaktan eğitim sisteminde sınav olmak daha kolay.

K5. Sınavlar test olduğu için bunda bir adaletsizlik yaşanacağını sanmıyorum. Derslerde anlatılanlar dışında herhangi bir şey sorulmadı. Uzaktan eğitimde sınav olmak daha kolay. İngilizce ve Almanca sınavlarında süre sıkıntısı yaşadık. Sayfa yenileme ve sorularda geri dönüş olup olmama durumu etkiliyor bizi.

K6. Benim tek sorunum öğrencilerin geriye dönememesi ve zaman konusundaki korkuları. O yüzden geriye dönüş olsa soruların üstünde durmaz ve belki sonra geriye dönüp soruları tekrar okuyabilirler. Genel olarak hocaların sınav şekillerini ve not değerlendirme yöntemlerini adil buluyorum.

K7. Hocalar bu konuda ikiye ayrılıyor. Adil olan hocalarda var adil olmayan hocalarda var. Dil derslerinde bu konuda sorun yaşıyoruz. Arada uçurum not aldığım ders olmadı. Beklediğim notlar geldi. Yüzyüze eğitimde sınav olmak daha kolay.

K8. Değerlendirme yöntemlerinin adil olduğunu düşünüyorum fakat geriye dönüş olmamasını uygun bulmuyorum. Çünkü o zaman belki cevap aklıma gelmiyor sonradan soruya dönmek istiyorum fakat kapanıyor. Sorularda geriye dönüş olsa daha iyi olur. Geriye dönüş olan sınavlarda daha başarılı olduğumu düşünüyorum. Uzaktan eğitimde sınav olmak daha kolay. Çünkü dikkatim çok çabuk dağılıyor. Uzaktan eğitimde yalnız sınava giriyorum ve soruya odaklanabiliyorum.

Sekizinci soruda bir turizm öğrencisinin uzaktan eğitim almasını nasıl karşıladıkları sorulmuş, turizmin uygulamalı bir bölüm olarak algılanıp algılanmadığı öğrenilmeye çalışılmıştır. Bu sorudaki temel amaç, bir turizm öğrencisinin uzaktan eğitim almasındaki avantaj ve dezavantajları öğrenebilmektir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde 2 öğrenci hariç 9 öğrencinin hepsi turizm öğrencisinin uzaktan eğitim alabileceğini, hatta müfredat uygulamalı derslerden oluşmadığı için uzaktan eğitime engel teşkil edecek bir durum olmadığını belirtmişlerdir. Çoğunlukla bilgi ve teoriye dayalı derslerin olması uzaktan eğitime uygun bir zemin hazırlamaktadır. Öğrenci uygulama açığını staj ve diğer yollarla kapatabilir diye düşünmektedirler. Öğrencilerin verdikleri cevaplar şu şekildedir:

K3. Çoğunlukla bilgiye ve teoriye dayalı dersler aldığımız için uzaktan eğitim almasında bir sakınca yok turizm öğrencisinin.

K4. Çok uygulamalı dersimiz olmadığı için turizm öğrencisi de uzaktan eğitim alabilir. Uygulamalı derslerin yoğun olduğu bölümler daha çok yüzyüze eğitim yapsa iyi olur.

K5. Stajını mutlaka yüzyüze yapmak kaydıyla turizm öğrencisi uzaktan eğitimde alabilir. Çünkü derslerimizin çoğu teorik. Bu anlamda turizm öğrencisinin uzaktan eğitim almasında sakınca yok ama bunun sürekli olması uygun olmayabilir. Çünkü turizm öğrencisi demek konuşma becerisine sahip, misafirlerle rahatça ilgilenebilen aktif biri olması gerekiyor. Bunun için yüzyüze eğitimde olmalı.

K7. Okulda illa olmamızı gerektiren bir bölüm olduğunu düşünmüyorum. Uzaktan da olabilir. Ama online sisteme alışkın olmadığımız için verim alamıyoruz yüzyüze eğitimdeki gibi.

K8. Turizm öğrencisi uzaktan eğitimde alabilir. Hatta benim için daha verimli oluyor. Uygulamalı dersler pek fazla yok.

Mülakatın son sorusu öğrencilerin bu eğitim sisteminin (uzaktan eğitimin) kalıcı bir eğitim yöntemi olup olmayacağı konusundaki fikirlerini öğrenmekti. Verilen cevaplara bakıldığında 8 öğrenci kesinlikle kalıcı olmaması gerektiğini belirtmiş, 1 öğrenci hibrit öğretim yönteminin daha iyi olacağını söylemiş ve 2 öğrenci kalıcı bir öğretim yöntemi olabilir şeklinde görüş bildirmiştir. Buna göre görüşmeye katılan öğrencilerin çoğunluğu bu yöntemin kalıcı bir eğitim yöntemi olmaması konusunda birleşmektedir. Öğrenciler, üniversite okuyan birinin mutlaka üniversiteye gelmesini, kampüs havasını solumasını, insanlarla etkileşim kurmasını savunmuşlardır. Üniversiteyi yüzyüze okuyan kişilerin eğitim dışında başka özelliklerde kazandığını vurgulamış, farklı kültürleri tanıdığını ve kendi benliğini geliştirdiğini söylemiştir. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

K3. Üniversite hayatı diye bir kavram var ve biz bu hayatı yaşamak istiyoruz. Hibrit eğitim benim için daha kalıcı bir eğitim yöntemi olabilir.

K4. Hayır olmamalı. Üniversiteye giren 17-18 yaşlarındaki her bireyin üniversite hayatı yaşaması gerekiyor. Bu onun kişisel ve mesleki bilgi ve becerisi için çok önemli. Farklı şehirlerden farklı kültür ve mezheplerden gelen kişilerle bir arada yaşamasını öğrenmeli ve kendi benliğini geliştirebilmeli. Uzaktan eğitim çoğu zaman ikinci bir lise gibi geldi ve "ben kimim" sorusunun cevabını bulamadık.

K5. Bence olmamalı. İnsanların birbiriyle sosyalleşmeye ve bir araya gelmeye ihtiyacı var. Mecbur kalındığında alternatif bir yöntem olabilir fakat örgün öğretimin her türlü üstünlüğü var.

K6. Bence kalıcı olmamalı. Herkes üniversite hayatını yaşamalı, kendi ayakları üstünde durabilmeli, sorumluluk alabilmeli. Üniversiteye gidip gelmek başka bir duygu. Sadece ders anlamında değil. Üniversiteye giden insan başka şeylerde kazanıyor.

K9. Kesinlikle olmamalı. Maddi anlamda ne kadar fayda sağlasak ta verim alma bakımından çok yetersiz. Yüz yüzenin etkinliği yok. Ekran karşısında bir öğrenci öğretmeni ne kadar ve nereye kadar ciddiye alabilir. Alternatif bir yöntem olabilir (eğitimsiz kalmaktansa iyidir) ama kalıcı olmamalıdır.

K10. Bence olmamalı. Yüzyüze eğitimde derslere daha çok katılabiliyorken, uzaktan eğitimde derslere katılım az oluyor. Çünkü herkesin bir işi olabiliyor.

K11. Kesinlikle kalıcı bir eğitim yöntemi olmamalı. Öğrenciler çok gevşek oluyor uzaktan eğitimde. Öğrenim az oluyor, sabah derslere uyanamayabiliyor, ama yüzyüze eğitimde hocalar bizi karşılıyor ve daha şevkle gidiyoruz okula.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim hakkında öğrencilerin ne düşündüklerini öğrenmek amacıyla yapılan bu çalışmada mülakat yöntemi kullanılmış olup, öğrencilerin uzaktan eğitime dair görüşleri derinlemesine anlaşılmasına çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitimi ekonomik açıdan faydalı ancak verimsiz olarak algıladıkları görülmüştür. İletişim eksikliği, sosyalleşememe, sistemsel ve teknik aksaklıklar uzaktan eğitimi verimsiz olarak değerlendirmelerine yol açmıştır (Başaran vd., 2020). Bu dezavantajın giderilmesi için üniversitelerin daha güçlü internet ve teknik altyapıya sahip olmaları gerekir, bunun için daha fazla yatırıma ve parasal kaynağa ihtiyaç vardır.

Uzaktan eğitimin en büyük avantajı ekonomik açıdan öğrencilere fayda sağlaması, fiziken eğitim gördükleri yerde bulunmalarına gerek olmayışıdır. Buna karşılık bir araya gelememe, sosyalleşme eksikliği, iletişim kopukluğu, öğrencilerin derse olan ilgisizlikleri, hoca-öğrenci etkileşimin olmaması gibi nedenler uzaktan eğitimin dezavantajları arasında sayılmaktadır. Uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmalarda benzer ve aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Ramos-Morcillo ve diğerleri (2020) uzaktan eğitimde öğrencilerin eşit haklara sahip olmadığını vurgulamaktadır. Kırsal kesimlerde ve köylerde yaşayan öğrenciler şehir merkezinde yaşayan öğrencilere göre daha fazla olumsuz yaşayabilmektedir. Koç (2020) ise uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılmadığını söylemektedir. Serçemeli ve Kurnaz (2020) ise öğrenci ve öğretmen arasında iletişim sorunu yaşandığını, öğrencilerin öğretmenin sorularına yanıt vermedikleri, bu anlamda etkileşim eksikliğinin olduğunu söylemektedir.

Uzaktan eğitimde öğreticinin iş yükü artmış, mesai saatleri uzamıştır. Buna göre hocalar uzaktan eğitim sürecinde öğrenciyle daha yakından ilgilenmek zorunda kalmış, onların ilgilerini derse çekebilmek için daha fazla çaba ve gayret göstermişlerdir. Ayrıca öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler ile duygusal bağ kurmakta zorlanmaktadırlar (Gören vd., 2020). Bu eğitimcileri mental ve fiziksel olarak yorsa da, öğrencilerin bu süreçten memnun oldukları, ders işleyişi konusunda hevesli olan hocaları daha olumlu değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitimde alınacak verimin artırılması için eğitimcilere eğitim verilerek, uzaktan eğitim sürecine daha iyi adapte olmaları sağlanabilir. Ayrıca isteyen hocalara müzik, tiyatro gibi sanatsal eğitimler vererek onların ses tonlarını, vurgulamalarını ve kelime seçimlerini daha iyi yapmalarına yardımcı olunabilir. Uzaktan eğitimde hocalar sıklıkla ders anlatma metodunu kullanmakta ve farklı yöntemler deneme konusunda isteksiz olabilmektedirler. Oysaki öğrenme

kaynaklarının sadece düz metinlerden oluşmaması aynı zamanda görsel, işitsel ve görsel-işitsel kaynakların kullanımı öğrencilerin ilgisi çekecek, öğreticilerin ders motivasyonlarını yükseltebilecektir. Bu içeriklerin yalnızca masaüstü bilgisayar ile laptoplara değil akıllı telefon, tablet ve iPad gibi mobil cihazlara uygunluğu kaynaklara erişim kolaylığı avantajı sağlayacaktır. Zira yapılan bir çalışmada kişilerin uzaktan eğitim algı düzeyleri orta bulunurken, mobil cihazlara yönelik uzaktan eğitim algı düzeyleri yüksek olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda öğrencilerin mobil öğrenmeye daha hazır oldukları ve mobil öğrenme konusunda daha hevesli ve istekli oldukları görülmüştür (Gökbulut, 2021). Aynı çalışmada uzaktan eğitime mobil araçlarla katılımın düşük olduğu, mobil cihazların ekranlarının küçük olması nedeniyle mesaj yazılamaması ve işletim sistemi kaynaklı problemlerin olduğu bulunmuştur. Bu bakımdan öğrenci ve öğretmenler uzaktan eğitime ve mobil öğrenmeye genel olarak olumlu bakarken, mobil cihazlarla etkileşimli derslerin işlenemeyeceğini, bunun bir dezavantaj oluşturacağını belirtmektedirler (Gökbulut, 2021).

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci bireysel çalışma kabiliyeti kazanmış, araştırma yapma, sunum hazırlama, internet ve bilgisayar kullanım becerileri gelişmiştir. Pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin öğrenci görüşleri, teknolojik imkanların daha etkin kullanılması ve teknoloji konusunda beceri ve farkındalığın artması yönündedir (Andoh, Appiah & Agyei, 2020; De Paepe, Zhu & DePryck, 2020). Ayrıca öğrenciler, derslere katılmak için ulaşım problemi yaşamadıklarını, zamandan ve paradan tasarruf ettiklerini söylemişlerdir (Yolcu, 2020). Dersler bazında değerlendirildiğinde ise sözel, teorik derslerin daha verimli geçtiği ve o derslerden daha fazla bilgi edinildiği, sayısal derslerde ise başarı oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Dil derslerinde ise zorlanıldığı anlaşılmaktadır (Başaran vd., 2020).

Koronavirüs süreci bütün dünyada yeni ve henüz yaşanılmamış bir deneyimdi. Bu yüzden eğitimde hem öğrenciler hem de öğretmenler bu süreci yönetmede zorluk çekmişlerdir. Ancak depremden kaynaklı uzaktan eğitimde, pandemi dönemi önceki deneyimler kullanılarak, sürecin daha başarılı ve daha verimli geçmesi sağlanmıştır. Pandemi insanlara uzaktan da olsa iletişim kurmayı, hayatı sürdürmeyi ve yaşama devam etmeyi öğretmiştir.

Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu özelinde uzaktan eğitim sürecinin başarılı yönetildiği, hoca-öğrenci etkileşiminin en üst seviyede tutulduğu, iletişimde devamlılığın sağlandığı ve diğer üniversitelere kıyasla daha sorunsuz bir sürecin işletildiği anlaşılmaktadır. Bu sonucun ortaya çıkmasında bölümdeki hocaların yakın iletişiminin, oluşan kurum kültürünün etkisi olduğu düşünülmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde sınavların ve

öğrencileri ölçme-değerlendirme yöntemlerinin adil olduğu, uzaktan eğitimde sınav olmanın yüzyüze sınav olmaktan daha kolay olduğu düşünülmektedir.

Turizm öğrencisi en çok yaz dönemlerinde staj yapmakta veya çalışmaktadır. Dönem içinde sadece okula gelmekte ve derslerle meşgul olmaktadır. Bunun için öğrenciler, turizm öğrencisinin de uzaktan eğitim alabileceğini, zaten derslerinin çoğunun teorik olduğunu, uygulamalı derslerinin fazla olmadığını, bu sebeple uzaktan eğitim almakta bir sakınca olmadığını düşünmektedirler. Uzaktan eğitimin gelecekte kalıcı bir eğitim yöntemi olup olmayacağı konusunda ise farklı fikirler bulunsa da, öğrenciler yalnızca uzaktan eğitim alınmasına karşı çıkmakta, hibrit eğitime ise daha sıcak bakmaktadırlar. Uzaktan eğitim gelecekte kalıcı bir eğitim yöntemi olarak görülmemekte ve istenmemektedir.

Bazı çalışmalarda uzaktan eğitim yüzyüze eğitimin bir alternatifi olarak görülürken (Gökbulut, 2021), bazı çalışmalarda ise onun yerini alabilecek bir eğitim yöntemi olarak görülmektedir (Telli Yamamoto & Altun, 2020). Bazı çalışmalar ise yüzyüze ve uzaktan eğitimin harmanlandığı hibrit eğitim yöntemini önermektedir (Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021). Uzaktan eğitimin yüzyüze eğitimden bilginin niteliği açısından bir farkı olmadığını iddia eden çalışmalara da rastlanılmaktadır. (Bozkurt vd., 2020; Genç & Gümrükçüoğlu, 2020). Uzaktan eğitimin etkililiği konusunda da farklı görüşler ve farklı araştırma sonuçları bulunmaktadır. Uzaktan eğitimi yüzyüze eğitim kadar etkili bulan çalışmalar, uzaktan eğitimin yetişkinler için sunduğu fırsat eşitliğine yönelik özelliğini ön plana çıkarmaktadır (Simonson, Schlosser ve Orellana, 2011). Ancak uzaktan eğitimin etkili olmadığı yönündeki çalışmalarda bulunmaktadır (Yalman & Kutluca, 2013; Barış, 2015; Tuncer & Bahadır, 2017; Karatepe, Küçükgençay, Peker, 2020). Tüm faydalarına rağmen uzaktan eğitim öğrenciler tarafından eleştirilmekte ve uzaktan eğitimden memnuniyet düzeyleri son derece düşüktür (Genç & Gümrükçüoğlu, 2020). Bu zorlukların üstesinden gelmek için öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının öğrenilmesi, uzaktan eğitime yönelik merak ve kaygı düzeylerinin ölçülmesi, bireysel farklılıkların daha derinden ele alınması gerekmektedir. Çünkü öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik merak ve kaygılarının, onların tutumlarını ve akademik başarılarını etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin tutumları ise akademik başarılarını pozitif yönde etkilemektedir (Etlioğlu & Tekin, 2020).

Araştırmanın etik yönü

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci

bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 2023/302 sayılı kararıyla etik izin alınmıştır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederim.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ. & Aztekin, S. (2015). Öğretmen moral ve motivasyonlarının öğrencilerin fen ve matematik başarılarına etkisi (Singapur, Japonya, Finlandiya ve Türkiye). *International Congress on Education for the Future: Issues and Challenges*, 13-15 May, Ankara.
- Akkuş, İ. & Acar, S. (2017). Eş zamanlı öğrenme ortamlarında karşılaşılan teknik sorunların öğretici ve öğrenen üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 363-376.
- Altıparmak, M., Kurt, İ.D. & Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. Akademik Bilişim Kongresi*, 4(5), 320-321.
- Andoh, R.P.K., Appiah, R. & Agyei, P.M. (2020). Postgraduate distance education in University of Cape Coast, Ghana: Students' perspectives. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 21(2), 118-135.
- Balaban, E. (2012). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi. *İstanbul: Işık Üniversitesi*, 20. https://www.erdalbalaban.com/wp-content/uploads/2012/12/UE_UzaktanE%C4%9Fitim_EB.pdf adresinden erişildi.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bawa, P. (2016). Retention in online courses: exploring issues and solutions - A literature review. *Sage Open*, 6(1), 1-11.
- Bayrak, M., Aydemir, M. & Karaman, S. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenme stilleri ve doyum düzeylerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(1), 231-263.

- Bilgiç, H.G. & Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 24-40.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *AUAd*, 6(3), 112-142.
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to Coronavirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G. & Rodes, V. (2020). A global outlook to the interruption of education due to Covid-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Conceicao, S. (2006). Faculty lived experiences in the online classroom. *Adult Education Quarterly*, 57(1), 26-45
- Conrad, D. (2004). University instructors’ reflections on their first online teaching experiences. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 8(2), 31-44
- Çetin, Ö., Çakıroğlu, M., Bayılmış, C. & Ekiz, H. (2004). Teknolojik gelişme için eğitimin önemi ve internet destekli öğretimin eğitimdeki yeri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(3), ss.144-147.
- Daugherty, M. & Funke, B. (1998). University faculty and student perception of web-based instruction. *Journal of Distance Education*, 13(1), 21-39.
- De Paepe, L., Zhu, C. & DePryck, K. (2018). Drop-out, retention, satisfaction and attainment of online learners of Dutch in adult education. *International Journal on E-Learning*, 17(3), 303-323.
- Demir, Ö. (2023). Uzaktan öğretim çok yakına geldi: bir e-pedagojiye ihtiyaç var mı? <http://www.sosyalbilimlervakfi.org/tr/2021/06/uzaktan-ogretim-cok-yakina-geldi-bir-e-pedagojiye-ihtiyac-var-mi/> adresinden erişildi.

- Doğan, A. & Paydar, S. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri. *Education & Technology*, 1(2), 154-162.
- Duman, S.N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112.
- Etlioğlu, M. & Tekin, M. (2020). Elektronik öğrenmede öğrenci tutum ve akademik başarı arasındaki ilişkide öğrenci merak ve kaygısının aracılık rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 34-48.
- Genç, M.F. & Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) sürecinde ilâhiyat fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışları. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 403-422
- Gök, B. & Kılıç Çakmak, E. (2020). Uzaktan eğitimde ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(5), 1915-1931.
- Gökbulut, B. (2021). Uzaktan eğitim öğrencilerinin bakış açısıyla uzaktan eğitim ve mobil öğrenme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(1), 160-177.
- Gören, S.Ç., Gök, F.S., Yalçın, M.T, Göregen, F. & Çalışkan, M. (2020). Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin değerlendirilmesi: Ankara örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 69-94.
- Grenzky, J. & Maitland, C. (2001). Focus on distance education. *NEA Higher Education Research Center Update*, (7)2, 3-8.
- Gürer, M.D., Tekinarslan, E. & Yavuzalp, N. (2016). Çevrimiçi Ders Veren Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1).
- Herand, D. & Hatipoğlu, Z.A. (2014). Uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim performanslarının karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 65-75
- Horzum, M.B., Albayrak, E. & Ayvaz, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-72.
- Howell, S., Williams P.B. & Lindsay, N.K. (2003). Thirty-two trends affecting distance education: an informed foundation for strategic planning. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 6(3), 6-7
- Kalelioğlu, F., Atan, A. & Çetin, Ç. (2016). Sanal sınıf ortamında eğitimci ve öğrenen deneyimleri. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 12(2), 555-568
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262-1274.

- Kedra, K. & Kaltsidis, C. (2020). Effects of the covid-19 pandemic on university pedagogy: students' experiences and considerations. *European Journal of Education Studies*, 7(8), 17-30
- Keskin, M. & Özer Kaya, D. (2020). Covid-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- Koç, E. (2020). An evaluation of distance learning in higher education through the eyes of course instructors. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-39.
- Koloğlu, T.F., Kantar, M. & Doğan, M. (2016). Öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde hazırbulunuşluklarının önemi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 52-70.
- König, J., Jäger-Biela, D. & Glutsch, N. (2020). Adapting to online teaching during COVID-19 school closure: Teacher education and teacher competence effects among early career teachers in Germany, *European Journal of Teacher Education*, 43(4), 608-622
- Kürtüncü, M. & Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özdoğan, A.Ç. & Berkant, H.G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Öztaş, S. & Kılıç, B. (2017). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin üniversite öğrencilerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi (Kırklareli Üniversitesi Örneği). *Turkish History Education Journal*, 6(2), 268-293.
- Patricia, A. (2020). College students' use and acceptance of emergency online learning due to Covid-19. *International Journal of Educational Research Open*, 99(104), 1-33
- Ramos-Morcillo A.J, Leal-Costa, C., Moral-García J.E & Ruzafa-Martínez, M. (2020). Experiences of nursing students during the abrupt change from face-to-face to e-learning education during the first month of confinement due to Covid-19 in Spain. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(15), 5519
- Reime, M. H., Harris, A., Aksnes, J. & Mikkelsen, J. (2008). The most successful method in teaching nursing students infection control—E-learning or lecture?. *Nurse Education Today*, 28(7), 798-806.

- Serçemeli, M. & Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Simonson, M., Schlosser, C. & Orellana, A. (2011). Distance education research: A review of the literature. *Journal of Computing in Higher Education*, 23(2-3), 124.
- Sindiani, A.M., Obeidat, N., Alshdaifat, E., Elsalem, L., Alwani, M., Rawashdeh, H., Fares, A., Alalawne, T. & Tawalbeh, L.İ. (2020). Distance education during the Covid-19 outbreak: A cross-sectional study among medical students in North of Jordan. *Annals of Medicine and Surgery*, 59, 186–194.
- Şen Akbulut, M. (2020). Dijital teknolojilerin eğitimde etkin kullanımı. *Bilim ve Teknik*, 53(631), 48-55.
- Tuncer, M. & Bahadır, F. (2017). Uzaktan eğitim programlarının bu programlarda öğrenim gören öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 29-38.
- Ünlükahraman, O. (2011). Web tabanlı eğitimde web madenciliği uygulaması ile öğrenci davranışlarının analizi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elâzığ.
- Varol, N. (2002). Uzaktan eğitimde e-pedagoji. Bilişim bildiriler CD'si ve TBD 19. Bilişim Kurultayı Bildiriler Kitabı, s. 275-279 İstanbul.
- Yaman, B. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye ve Çin'de uzaktan eğitim süreç ve uygulamalarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17 (Pandemi Özel Sayısı), 3298-3308.
- Yıldırım, K. (2020). İstisnai bir uzaktan eğitim-öğretim deneyiminin öğrettikleri. *Alanyazın*, 1(1), 7-16.
- Yıldız, S. & Kartal, G. (2020). *Uzaktan eğitim – Acil!* <https://sarkac.org/2020/06/uzaktan-egitim-acil/> adresinden erişilmiştir.
- Yolcu, H.H. (2020). Koronavirüs pandemi sürecinde sınıf öğretmen adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250